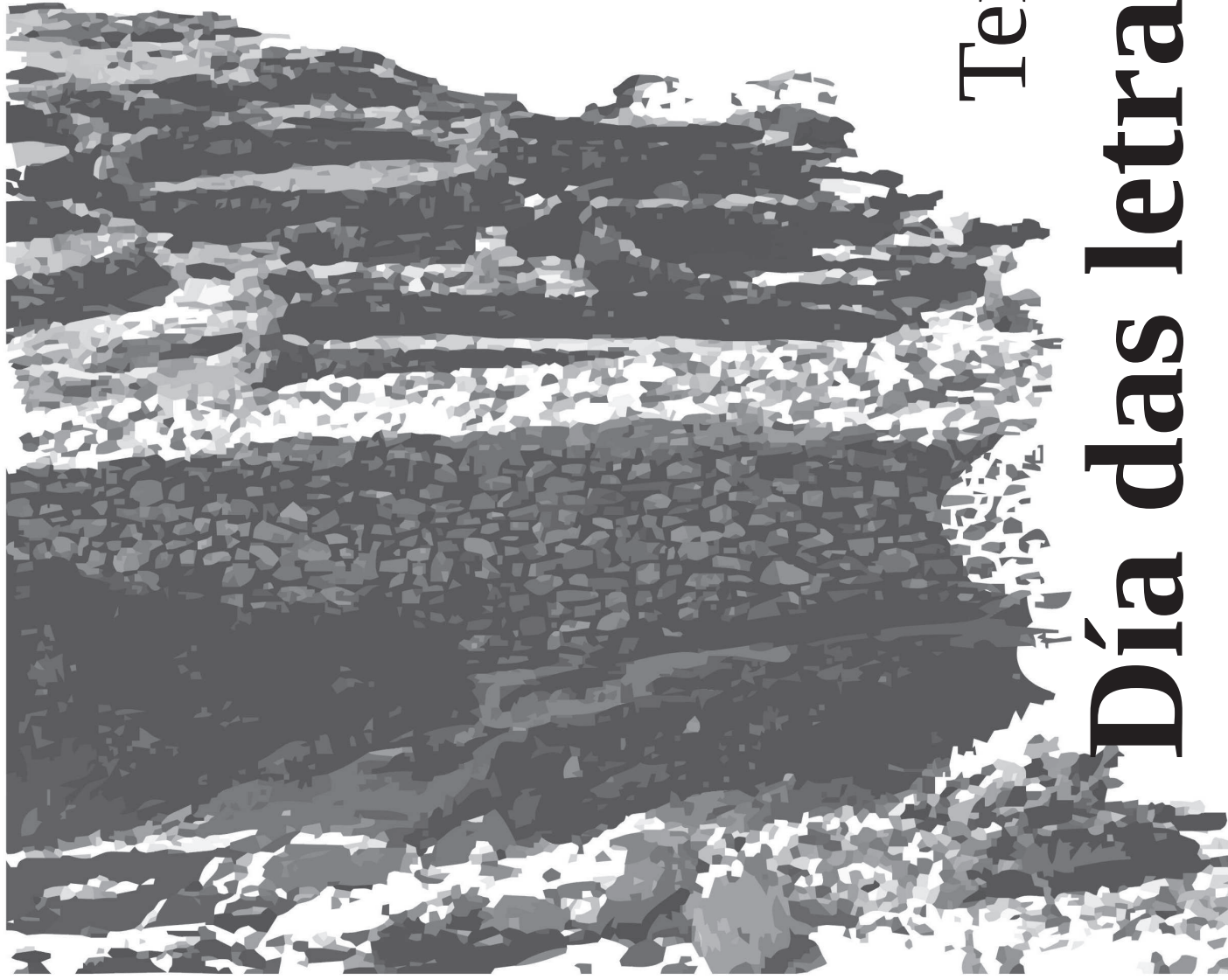

Terceiro Ciclo Primaria

Día das letras galegas 2014

GRUPO DE TRABAJO «LINGUA E POESÍA. XOSÉ DÍAZ CASTRO NO DÍA DAS LETRAS»

Barca Gómez, Marta
Pedrosa Moreno, Julio
Magalhaes Alonso, Laura
Pena Sánchez, Iván
Domínguez Pérez, Luísa
Andrés Losada, Rosa María
Suárez Hermida, Mario Ramón
Guitián Valeiro, Francisco
Herrero Mayor, Armando Xosé
Santiso Andrade, Paz

GRUPO DE TRABAJO «XOSÉ DÍAZ CASTRO NA REDE. ACTIVIDADES TICS INFANTIL E PRIMARIA»

Barca Gómez, María
Vidal Dopazo, María José
Picado Rodríguez, José Antonio
Guimarey Cedeira, Eva Raquel
Hortas González, Isabel
Félix Cedeira, María del Carmen
Rodríguez Rodríguez, Carlos
Fernández de Sanmamed Maneiro, Mª José
Ojea Montes, María Pilar
Vidal Bariego, Laura

COLEXIOS PARTICIPANTES

CEIP Galán, de Oseiro-Arteixo
CEIP Milladoiro, de Malpica
CEIP Montel Touzet, da Coruña
CEIP O Cruce, de Cerceda
CEIP Pardo Bazán, da Coruña
CEIP Ponte dos Brozos, Arteixo
CEIP Portofaro, de Cambre
CEIP Torrente Ballester, de Sigrás
CEIP W. F. Flórez, de Cambre
CPI O Cruce, de Cerceda
CRA de Culleredo

ASESORÍA PEDAGÓGICA

Celina Santamaría Recio

MAQUETACIÓN E DESEÑO GRÁFICO

Manuel Paz Anido (www.edugaliza.org)

AGRADECEMENTOS

Á Real Academia Galega, á Asociación Cultural Xermolos de Guitiriz, a Nélida, a Carlos Gallego Domínguez, a María Bao Fente, a Alejandra Campo Penín, a Maryem Sali Duque pola súa colaboración, paciencia e xenerosidade.

EDITA

Seminario Permanente de Formación do Profesorado do
CEIP Galán, Oseiro-Arteixo (A Coruña)
www.seminariogalan.org

Día das letras galegas 2014

Xosé María Díaz Castro naceu na parroquia dos Vilares, do concello de Guitiriz, o 19 de febreiro de 1914, sendo o terceiro de catro irmáns.

Procedía dunha familia labrega polo que Xosé María tivo que traballar en todo tipo de faenas agrícolas.

Os seus primeiros estudos realizounos na veciña escola de Buriz e continuounos na súa aldea natal, na «Escola da Conchada», construída cos cartos enviados polos seus veciños emigrados en Cuba.

Aos quince anos ingresou no Seminario de Mondoñedo para seguir os estudos de crego e alí escribiu os seus primeiros poemas, chegando a publicar algúns no xornal «El Progreso Villalbés», de Vilalba, en Lugo.

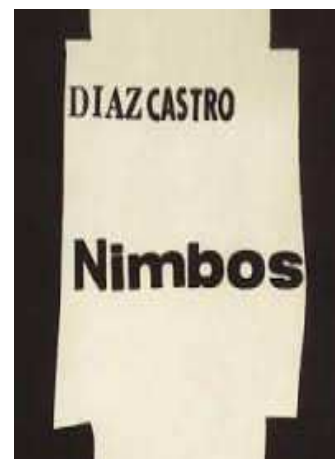
Ao deixar o Seminario rematou o bacharelato e estudou na Universidade de Salamanca, Filosofía e Letras. Dedicouse ao ensino e a estudar diferentes idiomas, traballando como tradutor en Madrid, onde chegou a ser o encargado dos servizos de tradución do Ministerio da Gobernación.

É autor dun único libro de poemas en lingua galega, «Nimbos», editado no ano 1961 e no que amosa a súa preocupación por Galicia e polos problemas de todo ser humano, a vida, a morte e o paso do tempo. Díaz Castro pertence á chamada Xeración do 36 xunto a Carvalho Calero, Celso Emilio Ferreiro e Aquilino Iglesia.

Este ano a Real Academia Galega dedícalle o Día das Letras Galegas pola defensa e uso que fixo do noso idioma.

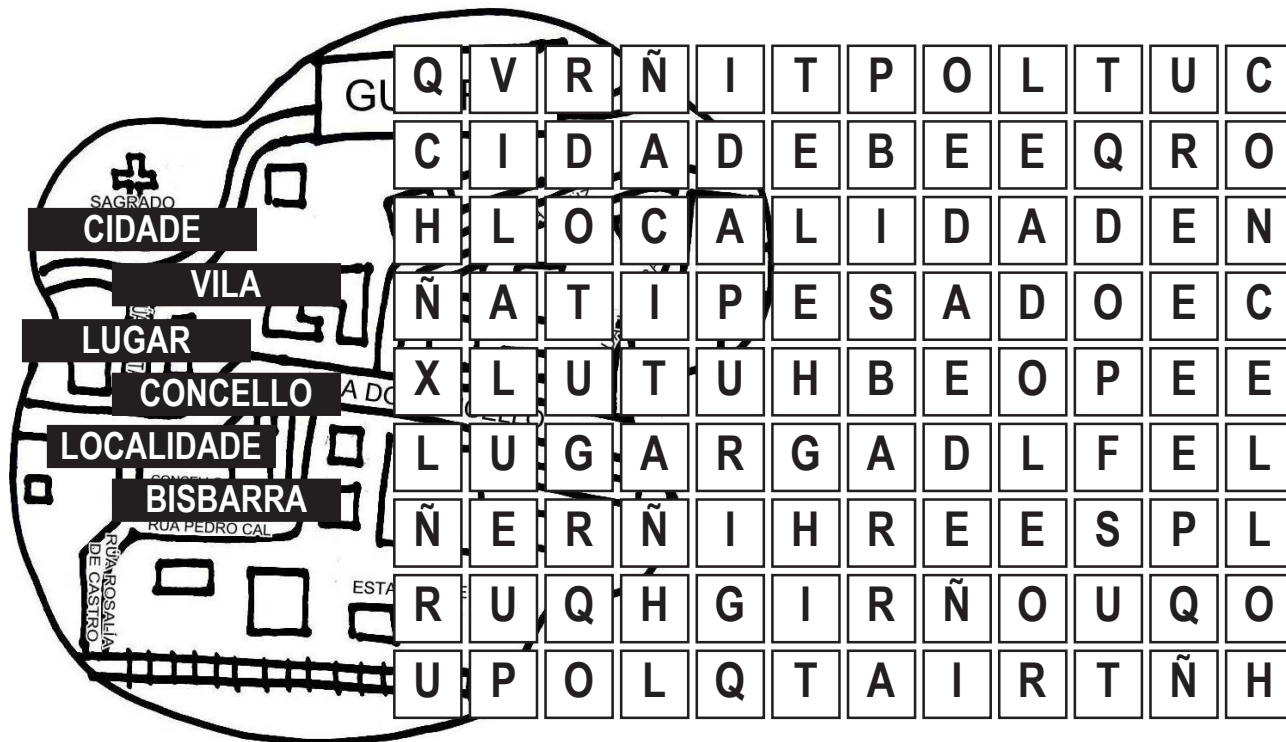
Xosé María Díaz Castro

Capa de Nimbos, único libro publicado por Díaz Castro.

ONDE VIVIMOS?

1.- Xosé Díaz Castro naceu nunha parroquia. Serás quen de atopar nesta sopa de letras outras palabras do mesmo campo semántico?

QUE SABES DE DÍAZ CASTRO?

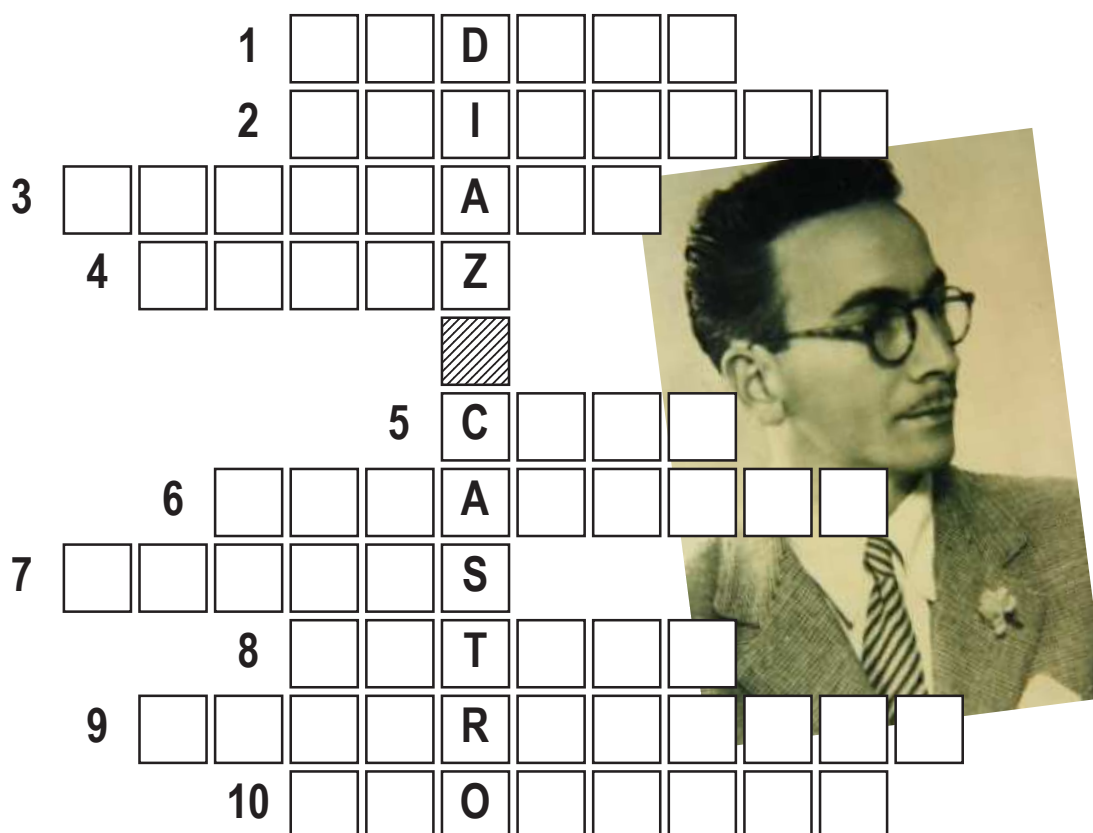
2.- A que idade entrou Díaz Castro no Seminario ? En que localidade?

3.- A que universidade foi?

4.- En que Ministerio traballou?

5.- Cal é a temática do seu libro «Nimbos»?

FACEMOS UN ENCRUCILLADO?

HORIZONTAIS

- 1.- Cidade onde traballou Díaz Castro como tradutor.
- 2.- Concello no que naceu.
- 3.- Nome da escola da súa aldea natal.
- 4.- Nome da escola onde realizou os seus primeiros estudos.
- 5.- País onde estaban emigrados os veciños de Xosé Díaz Castro que enviaron os cartos para construír a escola da Conchada.
- 6.- Universidade na que estudou.
- 7.- Título do seu único libro.
- 8.- En Salamanca estudou Filosofía e ...
- 9.- Traballou no Ministerio da...
- 10.- Xornal no que publicou os seus primeiros poemas.

1.-MADRID 2.-GUITIRIZ 3.-CONCHADA 4.-BURIZ 5.-CUBA 6.-SALAMANCA 7.-NIMBOS 8.-LETRAS 9.-GOBERNACIÓN 10.-PROGRESO

¡Terra sucada, poema
de cen versos na outonía!
Orballa na cal, no escuro
camiño de tantas vidas...

Ferve o grau, pulo enterrado
da esperanza, nena dormida.
¡Terra do ceo arrincada!
Chora a terra desterrada,
terra arada, nai perdida.

COMPRENDICHES O POEMA?

6.- Escribe a pregunta para cada unha destas respostas.

_____?

- Na outonía.

_____?

- Na cal.

_____?

- O grau.

_____?

- Dormida.

_____?

- A terra desterrada.

7.- Neste rebumbio de palabras relacionadas coa chuvia metéronse catro que non teñen nada que ver con elas. Poderías localizalas? Dúas pistas: as catro son trisílabas e teñen a consoante «t». Escribe as catro palabras intrusas.

		froallo
orballo		borralla
babuña		babuxa
marmaña		cantina
poallo		patíñeira
		píntega
zarrapallada		pantalla
cantante		zarzallo

8.- Localiza nesta sopa de letras os nomes de oito palabras relacionadas coas poesías.

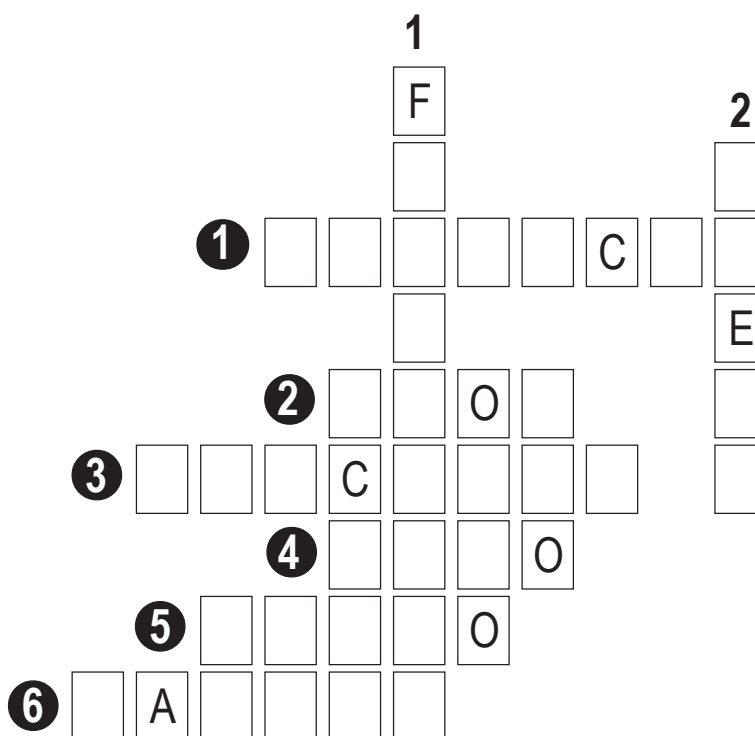
S	Q	E	R	T	S	O	Ñ	U	P	I
O	C	T	O	S	I	L	A	B	O	L
N	P	I	L	Q	N	R	E	V	U	R
E	I	E	C	U	A	R	T	E	T	O
T	D	Q	L	G	L	R	Ñ	R	F	M
O	P	E	T	H	E	T	Q	S	U	A
E	S	T	R	O	F	A	E	O	R	N
T	I	R	I	M	A	Q	R	O	Ñ	C
R	Ñ	P	O	Q	U	L	T	E	H	E

9.- O millo é un vexetal que hai que sementar e unha galiña é un animal que, evidentemente, non se pode sementar. Arrodea e colorea as cousas que poderíamos sementar.

MILLO	QUENLLA	CAN	PATACA	SARDIÑA	TRIGO
CHÍCHARO	RAPOSO	CEBOLA	VACA	GATO	ALLO
PEMENTO	TOUPA	REPOLO	TIRABEQUE	ZAPATO	

ENCRUCILLADO

HORIZONTAIS

- 1.- Camiño que se percorre, treito.
- 2.- Inclinación por unha persoa.
- 3.- Parte dun edificio que queda baixo terra.
- 4.- Ser celestial creado por Deus.
- 5.- Corrente de aire.
- 6.- Espazo de terreo para ir dun lugar a outro.

VERTICAIS

- 1.- Anaco, parte ou porción pequena dunha cousa partida.
- 2.- Composición literaria, xeralmente en verso.

VERTICAIS: 1.- FRAGMENTO 2.- POEMA
HORIZONTAIS: 1.- TRAXECTO 2.- AMOR
3.- ALICERCE 4.- ANXO 5.- VENTO 6.- CAMIÑO

[illegible][illegible]

TRIGO CENTEO PATACA LEITUGA PEMENTO FABAS

C _____

T _____

F _____

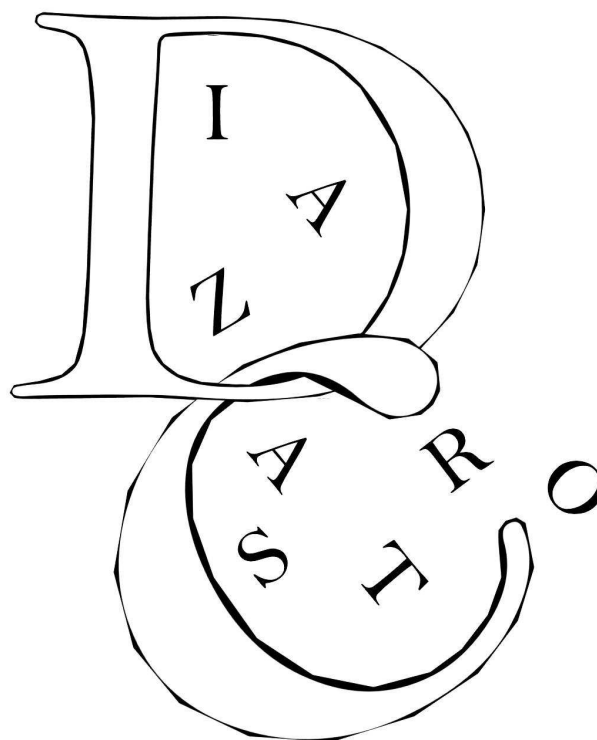
A cartoon illustration of a hand dropping several coins into a slot. The coins are falling into a container, creating a splash of coins at the bottom.

L _____

P _____

P _____

Estes non son poemas, nin cimentos
de poemas siquera. Son fragmentos
de min mesmo perdidos,
coma ventos fuxidos,
por antigos camiños esquecidos:
¡Díaz Castro perdido no traxeito
dun recordo moi longo, recolleito
por un anxo e salvado
nalgún intre de amor desesperado!

COMPRENDICHES O POEMA?

12.- Se non son poemas, nin cimentos, que son?

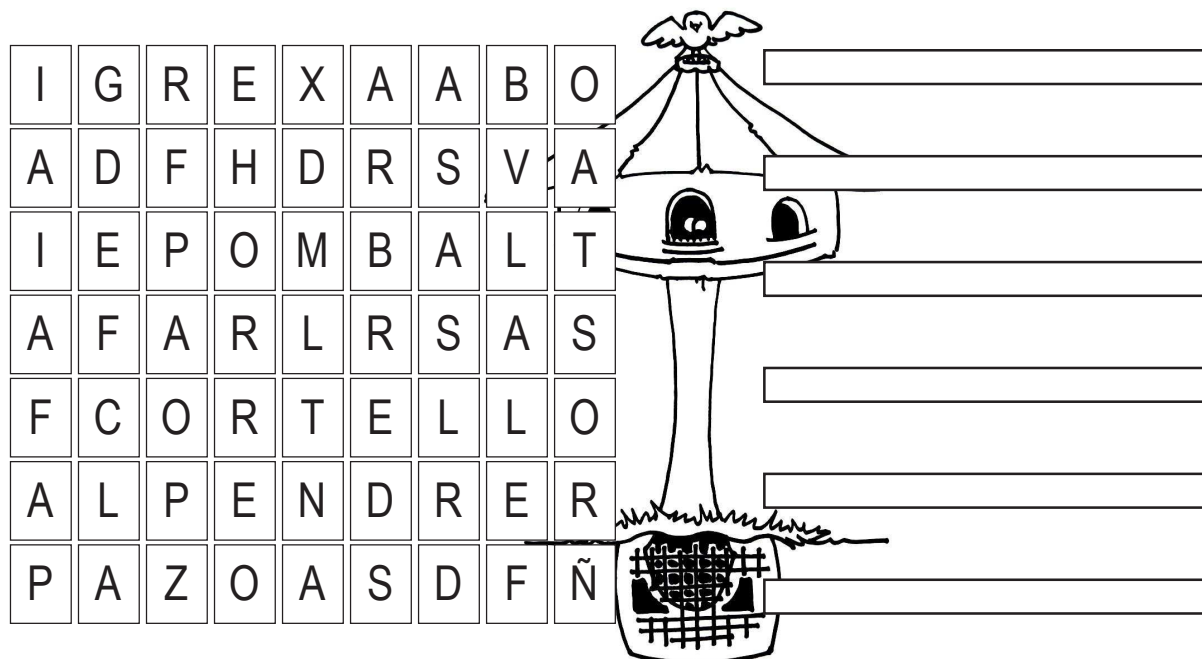
13.- Que adxectivo acompaña a «ventos»?

14.- Onde se perde Díaz Castro?

15.- Por quen é recollido?

OS EDIFICIOS

16.- Todos os edificios precisan alicerces, os famosos cimentos. Saberías citar o nome de seis edificacións que teñen alicerces? Localízaos nesta sopa de letras.

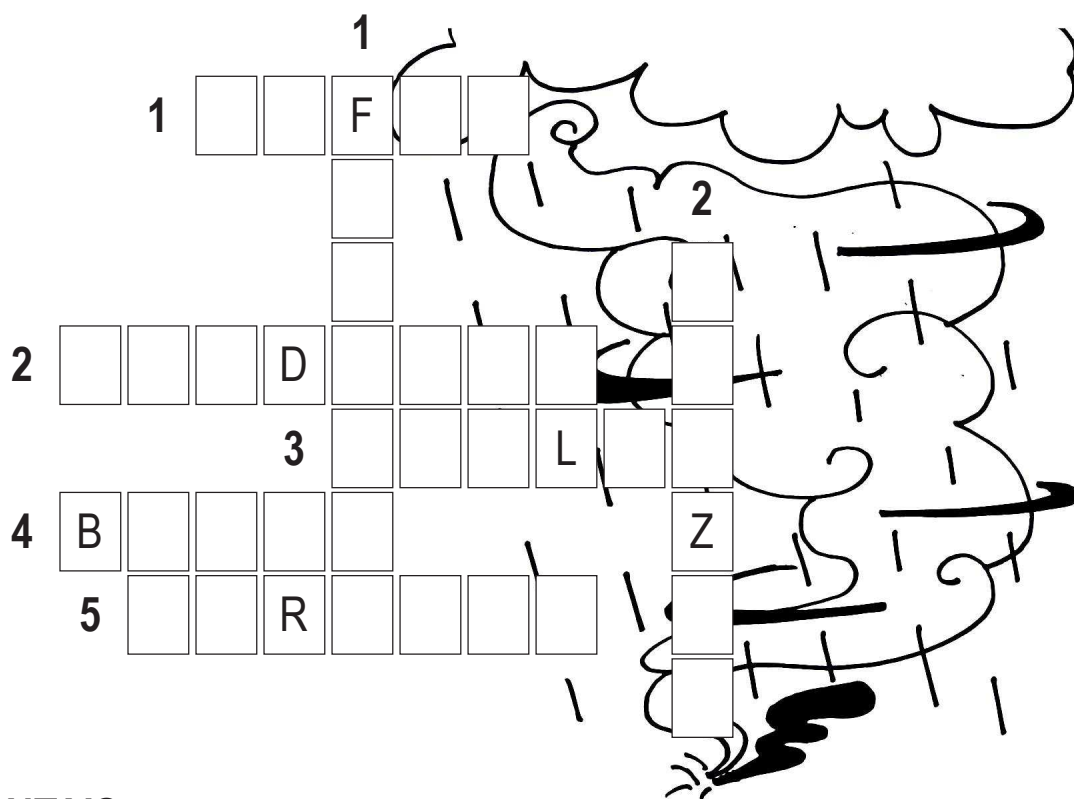
ANTÓNIMOS E SINÓNIMOS

17.- Une os sinónimos e os antónimos coas palabras da caixa central.

O ENCRUCILLADO

18.-Completa o encrucillado dos ventos lendo a definición de cada un deles.

HORIZONTAIS

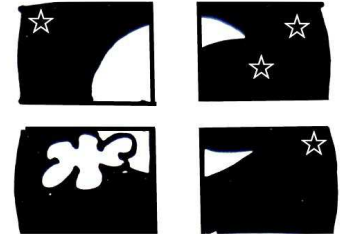
- 1.- Vento que se produce polo mar da China ou no océano Índico, entre xullo e outubro.
- 2.- Vento moi forte que non chega a ser declarado temporal.
- 3.- Gran tempestade que acontece en rexións tropicais ou subtropicais.
- 4.- Vento de pouca intensidade.
- 5.- Vento moi forte en forma de remuíño ascendente que ocorre polo xeral nas zonas temperás do hemisferio norte.

VERTICAIS

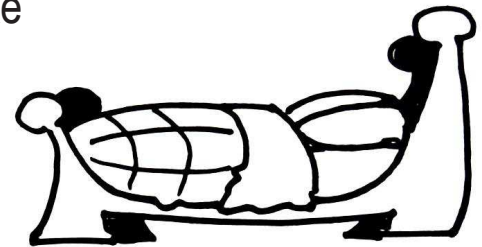
- 1.- Vento impetuoso e temible que xira en círculos.
- 2.- Ventos que se producen no sur e suroeste de Asia.

HORIZONTAIS: 1.- TIFÓN 2.- VENDAL 3.- CICLÓN 4.- BRISA 5.- TORNADO
 VERTICAIS: 1.- FURACÁN 2.- MONZÓN

Non sei por qué me deron esta mañá vidrada
chea de alas de pomba.
Foi, se cadra, un grande anxo esquencido que tivo
dó destes ollos cansos.

Non sei por qué me deron esta tarde tan cenza
cunha fonte no medio.
Quezais nunha batalla sen nome oieu a Virxe
voz que Ela coñecera.

E esta noite baixiña con mil ventás acesas,
je baixo dela un leito!
Quezais Deus, tendo dó da noite que hai en min,
variou soles e mundos...

COMPRENDICHES O POEMA?

19.- De que está chea a mañá vidrada?

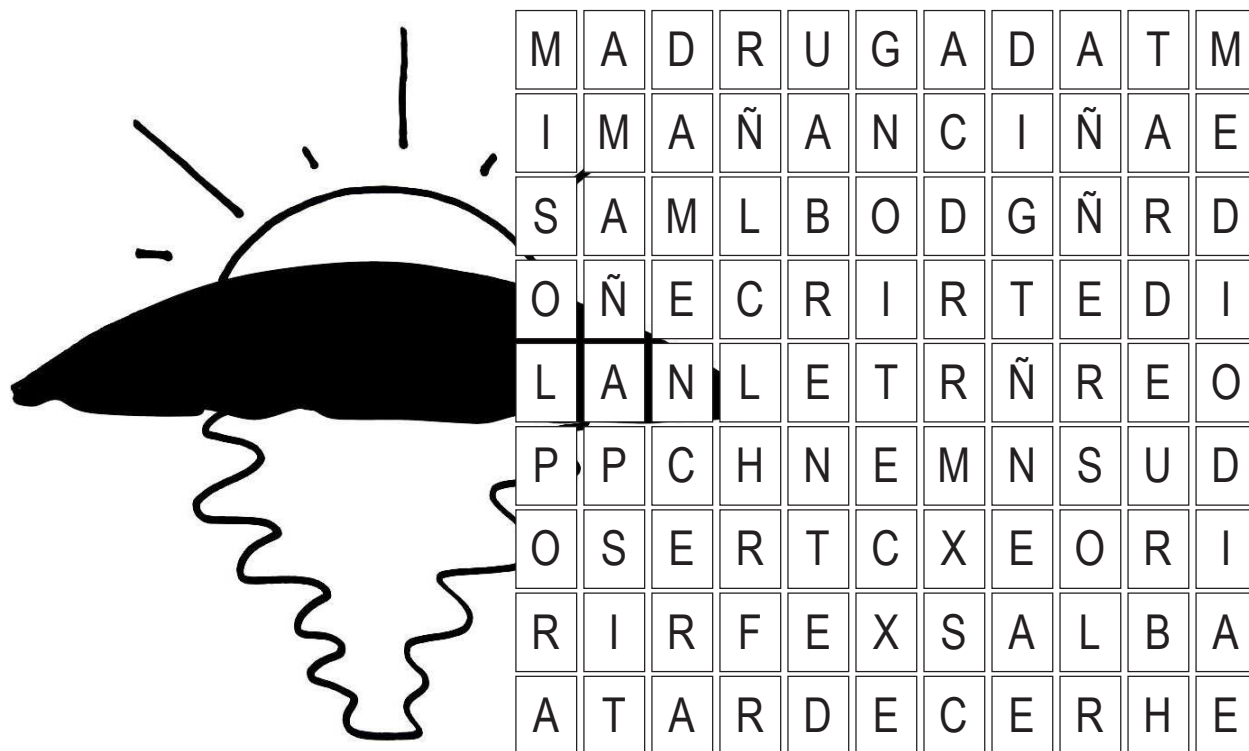
20.- Como están os ollos?

21.- Onde está a fonte?

22.- Cantas ventás están acesas?

O DÍA POR DIANTE

23.- Localiza nesta sopa de letras o nome de once partes do día.

MADRUGADA MAÑANCIÑA ALBA ATARDECER SOLPOR MAÑÁ AMENGER ABRENTE NOITE TARDE MEDIODÍA

COMO É CADA UN?

24.- Une cada animal co adxectivo axeitado.

